

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен
„Доктор“ на Любомир Спасенов Борисов на тема: „Влияние на
задължителната подготовка по физическо възпитание и спорт върху
двигателния потенциал на ученици от 11 до 14 годишна възраст“

Научен ръководител: проф. Елена Николова, доктор

Рецензент: проф. Йонко Йонов, доктор

Актуалността на проблема се обуславя от необходимостта да се анализира състоянието от приложението на ДООИ и новите учебни програми.

Постановката на проблема е насочена в следните основни направления:

1. Физическото възпитание и спорта като задължителна учебна дисциплина в образователната система..
2. Възрастови особености на физическото развитие, двигателните качества и моториката – предпоставка за качествено обучение по физическо възпитание и спорт в училище.
3. Характерни особености на физическото възпитание и спорт след 1999 год.

По първото направление върху основата на широк преглед на публикации, докторантът извежда три основни направления обосноваващи задължителния характер на учебната дисциплина:

- образователно
- хигиенно
- професионално-приложно

Интересно е, че докторантът тръгва от анализ на състоянието на физическото възпитание и спорт сред студентите, което е следствие от качеството на обучение в училище и трябва да разреши преди това. Докторантът отива още по-далеч, като анализира внедряването на оптимизирания двигателен режим в предучилищна възраст въведен през 1985 год. Докторантът последователно разглежда извършените промени след 1989 год. Насочени към синхронизирането им със законови и нормативни актове. Предмет на анализа са следните аспекти:

- организационен
- съдържателен
- методически

Важен извод от този анализ е, че в хода на усвояване на учебното съдържание е нарушено педагогическото единство и надстройващ характер на базовия, образователно-обучителен, учебно-тренировъчен и спортно-състезателен процеси. Подчертава се ролята на прогимназиалния етап – V – VIII клас, в който се осъществява овладяването основите на техниката в отделните спортни дисциплини, без която по-нататъшното прилагане на спортната техника е невъзможно.

Твърде обстойно и в голям обем са разгледани възрастовите особености на физическото развитие, двигателните качества и моториката на учениците във възрастовия период 11-14 год. Може би е уместно да се съкрати в известна степен този раздел, без да се повлияе качеството на този анализ.

Същото се отнася и за третия параграф от литературния обзор, където също са възможни незначителни съкращения.

Въз основа на извършения анализ на публикациите по изследвания проблем е формулирана добре обоснована работна хипотеза.

II. Цел, задачи, методи и организация на изследването

1. Педагогическо наблюдение
2. Педагогически експеримент
3. Лонгитудинално изследване за нивото на физическата дееспособност (33/31 лица за 4 годишен период)
4. Трансверзално изследване – физическо развитие и физическа дееспособност в 3 областни града 138/141 лица V – VIII клас от 4 училища в София.
Кюстендил – 406/430 лица по 6 теста за физическа дееспособност, допълн. 31/31 от София – Харвардски степ-тест за функционална дееспособност.
Стара Загора – 130/125
5. Експертна оценка за оценяване на спортно-техническите качества от задължителните учебни ядра.
6. Педагогически експеримент – две училища от Бургас.

Организация

III етапа: систематизиране и обобщаване на състоянието на системата и лонгитудинално изследване.

Втория етап – трансверзално изследване и степ-тест , и педагогически експеримент в Бургас + анкета със 144 учители.

Третия етап – систематизация, обработване и анализ на резултатите.

Глава III. Анализ на резултатите

1. По лонгитудиналното изследване констатациите са коректни. Нужно е да се формулира кратко обобщение, което да се подкрепя от направените предложения по отношение на тестовата батерия.
2. По учебните програми – анализът е пълен, достоверен и добре обоснован.

3. Анкета. Изведени са основни проблеми, които учителите виждат при реализиране на учебните програми. Констатациите и изводите са коректни и обективни. Заслужава внимание отговорът на 12-ти въпрос + какво се предлага. Фактът, че 44% от тях не дават отговор предполага съответни мерки за повишаване на квалификацията им.

III. 4.1. Физическо развитие и физическа дееспособност

Анализът е точен, констатациите са подходящо илюстрирани.

Нужно е в края да се направи кратко обобщение и да се посочат определени причинно-следствени връзки, обуславящи конкретните данни и евентуално ролята на учебните програми, как те са реализирани.

III. 4.2. Физическо развитие

Ендо, мезо и екоморфна структура на учениците

Заклучението, че генетичните и екзогенни фактори са формирали телесната структура, която не удовлетворява и не е добра предпоставка за физическата дееспособност е от особено значение за избор на подходяща методика за нейното развитие.

BMI приближава граничните стойности за наднормено тегло и това съответства на изведените соматотипологични характеристики на изследваните лица.

При изследването на корелационната структура на морфофункционалните признаци във възрастово-полов аспект – трябва да се добави, че това е самостоятелен параграф към III. 4.2.

Обобщението за корелационния анализ разкрива съществени взаимовръзки между отделните показатели. Особено ценен е адаптираният Харвардски степ-тест за оценка на годността на сърдечно-съдовата система. Оценяването на сърдечно-съдовия статус във възрастов аспект има тясна връзка с половите особености и

това следва да се има предвид при реализирането на учебното съдържание, с оглед на това то да бъде адекватно и формиращо по-успешно физическата дееспособност.

III. 4.3. Оценяване на физическата дееспособност и техническата подготовка

Критериите и нормативните таблици дават точна картина на състоянието. Експертната оценка определя преобладаващи оценки „добър“ и „много добър“, а действителните оценки са съвсем други. Това дава основание за засилване на контролните механизми съпътстващи процеса на оценяване. Все пак по отношение на техническите умения момичетата от VII клас имат голям брой отлични оценки.

Изводи и препоръки

Те са добре формулирани и конкретни, но към тях имам следните забележки:

1. В изводите следва да намери място оценката за функционалната работоспособност на учениците измерена чрез Харвардския степ-тест определяща асинхронното развитие на сърдечно-съдовата система и морфологичното състояние във втория етап на основната образователна степен.
2. Извод 5 е в известно противоречие с работната хипотеза. По-удачно е да се запише, че задължителната подготовка не обезпечава в достатъчна степен хармоничното развитие на двигателния потенциал на учениците.
3. Също така следва да се добавят съответните приноси моменти, които по мое мнение несъмнено съществуват. Те са свързани с:
< физическото развитие, физическата дееспособност, ниво на развитие на двигателния потенциал, нормативна база.

Приложенията дават допълнителна информация за обективността на извършените изследвания.

Заключение:

Представеният докторски труд на Любомир Борисов е плод на сериозна изследователска дейност. По своя обхват и степен на анализ на получените резултати той има всички необходими елементи на завършен самостоятелен докторски труд.

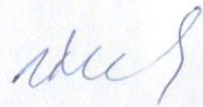
Авторефератът отразява пълно съдържанието на дисертационния труд.

По материали от дисертацията докторантът е публикувал 2 самостоятелни и 1 в съавторство материали в научни списания.

Въз основа на изложеното до тук предлагам на специализираното научно жури да присъди научната и образователна степен „Доктор“ на Любомир Спасенов Борисов по научна специалност „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка, вкл. МЛФ, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по физическо възпитание.

СОФИЯ, 07.05.2014 г.

РЕЦЕНЗЕНТ:

/проф. Йонко Йонов, доктор/